

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2021/2022

6. abonmajski koncert

18. marec 2022 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

LITOVSKI KOMORNI ORKESTER

SERGEJ KRILOV, vodja in violinist

Spored

Vidmantas Bartulis (1954–2020)

I like Schubert

Antonín Dvořák (1841–1904)

Serenada za godalni orkester v E-duru, op. 22

I. Moderato

II. Menuetto

III. Scherzo

IV. Larghetto

V. Allegro vivace

Pablo de Sarasate (1844–1908)

Andaluzijska romanca (Španski ples št. 3) za violino in orkester, op. 22 (prir. A. Strelnikov)

Camille Saint-Saëns (1835–1921)

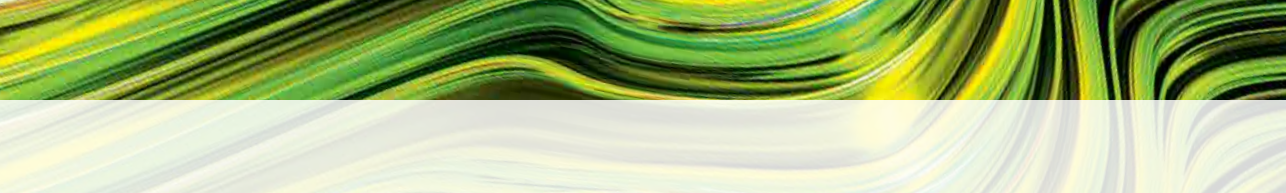
Uvod in Rondo capriccioso za violino in orkester v a-molu, op. 28

Pablo de Sarasate

Fantazija Carmen za violino in orkester, op. 25

Litovski skladatelj mnogoterih obrazov **Vidmantas Bartulis** (1954–2020) je ustvarjal na presečišču intimne komorne izpovedi in širokopoteznega večmedijskega »happeninga«. Sprva je skladal po skupnem načelu podobno mislečih litovskih skladateljev, ki so debitirali v poznih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Te je zaznamoval jedrat, introvertiran slog, ki riše elegična razpoloženja s prebliski podob iz narave po načelih orientalske filozofije. V osemdesetih letih pa se je Bartulis preusmeril iz narave v iskanje človekovih duhovnih dimenzij. V svoji simfonični in sakralni glasbi je ustvaril širokopotezne izpovedi, katere primer je njegov monumentalni *Rekviem*. Kasneje pa je njegov izraz v polnosti prešel v zanj značilen polarni odnos do tradicije. Tradicijo je namreč častil in jo hkrati parodiral, včasih tudi podiral, recimo z znamenito in edino litovsko opero absurda, *Pamoka (Lekcija)*. Toda bolj kot zunanja konfrontacija poganja Bartulisovo poetiko ponotranjeno soočanje z glasbeno dediščino. V svoj glasbeni material namreč vstavlja znane fragmente iz mojstrovini klasične glasbe in jih uporablja kot aluzijo. Glasbene citate izbranih skladateljev, kot so Vivaldi, Bach, Haydn in Dvořák, preoblikuje in izostri s sodobnega zornega kota.

V skladbah iz sklopa *I Like ...* odzvanja njegov odnos do sloga iz njemu najljubše glasbe preteklosti. V tej glasbi Bartulis ponuja intimen vpogled v organsko prepletene glasbene elemente, ki tokrat zazvenijo v kontekstu Bartulisovega paradoksa. S pozornim poslušanjem ujamemo igrivo ironičnost, iz ozadja pa na nas preži nota tragičnosti. Skladba *I like Schubert* je nastala leta 1998, po naročilu maestra Donatasa Katkusa za Komorni orkester sv. Krištofa. Bartulis je predelal *Adagio* (drugi stavek tega avstrijskega romantika) iz *Kvinteta v C-duru, op. 163* in o procesu komponiranja povedal: »celot-

na serija mojih del *I like ...* uporablja originalne detajle mojstrov in, ki jih zgradim v novo glasbo. V Schubertovem primeru lahko rečem, da 'note' pripadajo Schubertu, 'glasba' pa meni.

Češki skladatelj **Antonín Dvořák** (1841–1904) je fenomen med skladatelji. Sin mesarja s podeželja je proti vsem pričakovanjem postal svetovno ime. Ne glede na mednarodno slavo, ki ga je zasledovala, pa je Dvořák ostal zvest svojim koreninam, ali kot se je o njem nekoč sočno izrazil dirigent Hans von Bülow, »kmet v fraku«. Predstavljal je novo vrsto skladateljev, med katerimi so denimo Grieg, Čajkovski in Sibelius, ki so v 19. stoletju izoblikovali simfonični slog svojega naroda. Dvořák (po Smetani) ni le ključno izoblikoval češkega zvoka, temveč je njegova simfonika estetsko segla dlje v mednarodno področje. Leta 1892 je bil povabljen v New York, da bi ustanovil nacionalni konservatorij in izoblikoval nov ameriški simfonični slog, ki bi bil odrešen nemške šole Brahmsa.

Serenada za godalni orkester v E-duru je nastala leta 1875, ravno v obdobju njegovega strmega skladateljskega vzpona. Izoblikovati je začel svojstven simfonični jezik, čigar glavna značilnost je združevanje raznolikosti v enovito celoto. Čeprav je serenada po žanru mišljena kot lahkotna skladba za razvedrilo, je vanjo vлил domiselno kombinacijo lahkotnosti in čustvene teže. V prvi stavek Moderato vdihuje nekaj Schubertovega spevnega sloga, zlasti v tridobnem sredinskem delu. V valčku drugega stavka (Menuetto) pa zasledimo Dvořákov značilno češko barvo orkestracije, ki se v sredinskem delu iz prvotne melanholije prelije v rahločutno liriko.

V Scherzu se izmenjujeta humorna in romantična tema, medtem ko se hrepeneč Larghetto razprostira v vznesenem fraziranju. V petem stavku Allegro vivace pa pride v ospredje razposajenost, ki vsebuje tako glasbene elemente iz Larghetta kot iz prvega stavka, in zato zakroža celoto ter ponazarja takrat Dvořákov porajajoči se simfonizem.

Če ste se kdaj vprašali, zakaj se je toliko klasičnih skladateljev v 19. stoletju ukvarjalo s španskim melosom, vam ni treba iskati dalje od španskega violinista **Pabla de Sarasateja** (1844–1908). S svojo izvajalsko briljanco je navdihnil številne skladatelje, tudi Dvořáka, Laloja, Brucha in Wieniawskega, ki so zanj napisali nekaj svojih najbolj znanih del. Povod za Sarasatejevo *Andaluzijsko romanco* pa je bil Brahms. Zaradi uspeha Brahmsovih *Madžarskih plesov* je nemški založnik Fritz Simrock od Sarasateja naročil podobno delo po motivih ljudskih plesov. *Andaluzijsko romanco* je napisal leta 1878, za mednarodno vplivno violinistko Wilmo Neruda. *Španski ples št. 3* temelji na umetelno obdelani in pristno ornamentirani ljudski melodiki andaluzijskega melosa, katerega punktiran temperament mehča in dopolnjuje za mandolino značilen plesni tridobni ritem v klavirski spremljavi.

Sarasateju je posvetil svoj del pomembnega violinskega repertoarja tudi francoski skladatelj **Saint-Saëns** (1835–1921). O tem, da je bil prepoznavni *Uvod in Rondo capriccioso*, op. 28 leta 1863 napisan prav zanj, priča uporaba izvornih španskih ritmov in melodij. Vsebuje tudi elemente proste koncertantne forme, ki jo rahlja precej raznovrstna melodična invencija.

Sarasateja pa kot nadarjenega skladatelja izpričuje tudi *Fantazija Carmen*, v kateri je v violinski part vgradil teme iz Bizetove opere. Bizet je bil le eden v vrsti francoskih skladateljev, ki so se napajali v španski ritmiki in melodiki. Kvaliteto *Carmen*, ki je leta 1874 namesto uspeha na premieri zaznamoval polom, pa je v prvi produkciji prepoznal samo Čajkovski. Kasneje, leta 1883, ko je opera v dunajski produkciji le požela prepoznanje Wagnerja in Brahmsa, pa je Sarasate napisal svojo *Fantazijo Carmen*. Petstavčna skladba predeluje štiri španske plesе. Kratkemu uvodu sledi prvi ples iz regije Aragon, okrepjen z letečimi glissandi in flažo-

leti. Prepoznavna habanera, ki izhaja s Kube, je v tej predelavi močno ornamentirana. Tretji stavek izhaja iz teme iz prvega dejanja opere »Tra la la«, s katero se Carmen norčuje iz Zunige. Temu sledi seguidilla, stara kastiljska ljudska pesem. Zaključek prinese najtežji stavek, ciganski ples hitrih dvojemk in arpeggiiranja, ki izkoristijo celotni instrument in porinejo izvajalca z diha jemajočimi pospeški tempa na sam rob. Zaradi izjemne virtuoznosti to skladbo v različici s klavirsko spremljavo pogosto izvajajo na tekmovanjih.

Maia Juvanc

LITOVSKI KOMORNI ORKESTER

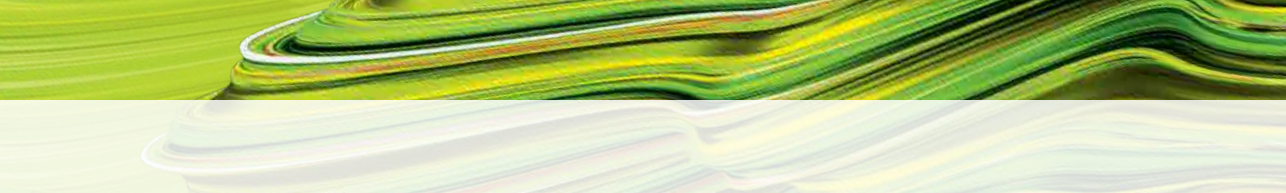
Kulturni zaklad Litve, Litovski komorni orkester, so leta 1960 ustanovili na pobudo uglednega dirigenta Sauliusa Sondeckisa. Danes je orkester splošno priznan kot eden

najboljših svetovnih komornih orkestrov. Odlikuje ga izjemna koncertna zgodovina, z več kot sto nastopi z Mstislavom Rostropovičem in Jehudijem Menuhinom. Znameniti so bili posnetki Bachovih in Haydnovih del s pianistko Tattjano Nikolajevo ter Beethovnovnega baleta *Prometejeva bitja*, s Petrom Ustinovim kot pripovedovalcem. Orkester je spremljal soliste, kot so Janine Jansen, Vadim Repin, Daniel Hope, Oleg Kagan, Jurij Bašmet, Miša Majski, Natalia Gutman in Evgeni Kissin.

Leta 2008 se je s prihodom Sergeja Krilova na mesto umetniškega vodje in dirigenta Litovskega komornega orkestra odprlo novo umetniško poglavje. Krilova predanost širjenju repertoarja je za orkester generirala več kot dvesto nastopov na svetovnih odrih. Orkester je izvedel

Foto: DM

novitete številnih skladateljev, kot so Alfred Šnitke, Sofija Gubajdulina, Arvo Pärt, Rodion Ščedrin in Edison Denisov. Mnogi sodobni skladatelji so orkestru posvetili svoja dela, ki jih je krstno izvedel na največjih evropskih prizoriščih, kot so berlinska Filharmonija, Zlata dvorana dunajskega Glasbenega združenja, londonska Kraljeva festivalska dvorana, Amsterdamski Concertgebouw, dvorana Pleyel

in gledališče Théâtre des Champs-Élysées v Parizu, tudi sanktpeterburška Filharmonija, Velika dvorana Moskovskega konservatorija, Leipziški Gewandhaus in Müpa v Budimpešti. Med pomembne utrinke uvrščamo tudi nedavni posnetek Vivaldijevih violinskih koncertov s Sergejem Krilovim za založbo Deutsche Grammophon.

SERGEJ KRILOV

Poduhovljena muzikalnost, doživeta liričnost in tonska lepota sodijo med lastnosti, ki so Sergeju Krilovu zagotovile mesto med najbolj priznanimi glasbeniki našega časa. Violinist, rojen v Rusiji, s svojim dirigiranjem in muziciranjem razkriva nove izrazne vpogleds v osupljivo širokem repertoarju. Sergej Krilov je redni gost več velikih institucij in vodilnih svetovnih orkestrrov. Nastopa z Orkestrom Sanktpeterburške filharmonije, Londonskim kraljevim filharmoničnim orkestrom, Ruskim narodnim orkestrom, Orkestrom Marijinega gledališča, Filharmoničnim orkestrom milanske Scale, orkestrom Dresdenske državne kapele, Nemškimsimfoničnim orkestrom iz Berlina, Orkestrom Koncertne hiše Berlin, Budimpeškims festivalskim

orkestrom in Simfoničnim orkestrom NHK iz Tokia.

Krilov je sodeloval z najuglednejšimi svetovno priznanimi glasbeniki, ključno pa ga je zaznamovalo prijateljstvo z Mstislavom Rostropovičem. V zadnjem desetletju je kot solist nastopil s številnimi vodilnimi dirigenti, med katerimi so Mihail Pletnjov, Dmitrij Kitajenko, Vasilij Petrenko, Karel Chichon, Valerij Gergijev, Jurij Temirkanov, Marin Alsop, Charles Dutoit in Jurij Bašmet. Poleg posnetkov za založbi Melodiya in EMI njegova diskografija vključuje tudi posnetke za Deutsche Grammophon. Posnel je tudi *Drugi violinski koncert* Krzysztofa Pendereckega, s katerim je sodeloval v prelomnem projektu snemanja celotnega skladateljevega opusa.

Skupna izjava Litovskega komornega orkestra in Narodnega doma Maribor

Človečnost ne pozna večjega poraza, kot je vojna. Kot človeška bitja se ji moramo zato upreti. Vsi, skupaj, vselej in ne glede na vse. Mi bomo to storili z umetnostjo, najvišjo ter najčistejšo manifestacijo človeških src in misli. V glasbi govorimo en jezik, zato je ta koncert naš skupni klic: NE vojni!

Litovski komorni orkester in Narodni dom Maribor, marec 2022

Napovedujemo in vabimo

MÚSICA LATINA

24. marec 2022 ob 15.00, dvorana Union, Maribor
Mladinski cikel in za izven

PETER PAN

Produkcija: **Lutkovno gledališče Ljubljana**

27. marec 2022 ob 11.00 in 17.00, Dvorana generala Maistra, Narodni dom Maribor
Cikel Kecek in za izven

Koncertna poslovalnica Narodnega doma Maribor ima rojstni dan!

Prav na današnji dan, pred 76. leti, je Koncertna poslovalnica v Mariboru začela svoje delovanje. Koncerta Tržaške filharmonije pod vodstvom Jakova Cipcija v dvorani Union, na dan 18. marca 1946, se tako spominjamo kot prvega koraka v razburljivem koncertnem popotovanju. Veselimo se številnih prihodnjih odkritij, skupaj z vami, našim enkratnim občinstvom!

POETICO MUSICALI

Maruša Brezavšček, kljunasta flavta
Lucine Musaelian, viola da gamba
Elias Conrad, teorba
Melanie Flores, čembalo

22. april 2022 ob 19.30, dvorana Union, Maribor
6. koncert Komornega cikla in za izven

Spored: Združeni okusi

*Johann Sebastian Bach, Arcangelo Corelli,
Georg Philipp Telemann, Francois Couperin,
Anne Danican Philidor, Jacques Morel*

BEOGRAJSKI FILHARMONIČNI ORKESTER

Howard Griffiths, dirigent
Narek Haknazarjan, violončelo

15. maj 2022 ob 19.30, dvorana Union, Maribor
7. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Spored: Peter Iljič Čajkovski, Antonín Dvořák

✦ NARODNI DOM MARIBOR ✦

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka, od 10. do 13. ure ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.mojekarte.si/>

🌐 www.nd-mb.si;

 Radio Maribor

**VEČER
RADIO CITY**